

закону, який чітко визначав повноваження інших категорій службових осіб, які не зазначені у Законі України "Про державну службу", оскільки останній охоплює повноваження службових осіб лише у сфері державного управління.

Література

1. Закон України "Про державну службу" // Відомості Верховної Ради – 1993. – № 52. – Ст. 490.

Т.І. Йотка

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
Сумська філія*

УМОВИ ДЛЯ НЕРОЗГОЛОШЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ОСОБИСТІСТЬ СВІДКА І ПОТЕРПІЛОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Конституція України закріплює основні права і свободи людини і громадянина, зокрема гарантує забезпечення свободи та особистої недоторканості, право на життя, недоторканість житла [1]. Дана норма знайшла своє відображення в нормативно-правових документах України. В Кримінально процесуальному кодексі, а саме в ст. 52-1 "Особисті, які беруть участь у кримінальному судочинстві у разі наявності реальної загрози їх життю, здоров'ю, житлу чи майну мають право на забезпечення безпеки".

Одним із видів забезпечення безпеки є нерозголошення відомостей про особу, взяту під захист. Забезпечення конфіденційності даних про цю особу є заходом безпеки, що може застосовуватися дізнавачем, слідчим, прокурором або судом. Дана норма є новою для вітчизняного процесуального законодавства [2].

Такий захід найчастіше забезпечує саме та посадова особа, яка і приймає рішення про його застосування.

Конфіденційність в даному разі – це створення умов, за яких, відомості, які ідентифікують особистість учасника кримінального судочинства, залишаються повністю невідомими обвинуваченому та особам які його оточують, а також підсудному.

Після перевірки, передбаченої ч. 3 ст. 52-2 КПК, коли за встановленими обставинами вважається за необхідне застосування цього заходу безпеки, за постановою органу дізнання, слідчого, прокурора або за ухвалою суду приймається рішення про заміну анкетних даних такої особи в матеріалах перевірки, а також в протоколах слідчих дій та судових засідань.

Надалі у процесуальних документах зазначаються лише псевдонім особи, взятої під захист, а справжні прізвища, ім'я по батькові

та анкетні дані, що містять інформацію про цю особу, зазначаються лише у постанові (ухвалі) про заміну анкетних даних. Постанова (ухвала) до матеріалів справи не додається, а зберігається окремо в органі, у провадженні якого перебуває кримінальна справа, за правилами таємного діловодства.

У протоколах слідчих дій та інших документах особа, взята під захист, розписується власноруч, зазначаючи псевдонім.

Для осіб взятих під захист, передбачається спеціальний порядок проведення слідчих дій

Умови забезпечення конфіденційності можуть передбачати накладення заборони на видачу відомостей про таку особу адресними бюро, паспортними службами, підрозділами Державтоінспекції, довідковими службами АТС та іншими державними інформаційно-довідковими службами.

Для цього орган, який здійснює заходи безпеки, надсилає відповідні листи до зазначених служб про накладення тимчасової або постійної заборони на видачу інформації щодо осіб, взятих під захист. Розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист, тягне адміністративну відповідальність за ст. 185-11 КУпАП. Якщо у разі розголошення таких відомостей це спричинило шкоду здоров'ю особи, винні можуть бути притягнені до кримінальної відповідальності відповідно до ч. 1 ст. 381 КК. У разі заподіяння потерпілому смерті чи інших тяжких наслідків дії винних кваліфікуються за ч. 2 ст. 381 КК України.

Необхідно враховувати, що ця категорія заходів безпеки найчастіше не потребує великих фінансових затрат, що є дуже важливим фактором під час застосування заходів безпеки [3]. Також слід враховувати, що даний вид заходів безпеки найбільш ефективний, оскільки ім'я особи, яка приймає участь у судовому процесі, залишається невідомим для обвинуваченого і підозрюваного, осіб які оточують їх, також заінтересованих у справі, тим самим запобігає можливості впливу на нього. Наприклад, у деяких справах, зокрема про організовану злочинну діяльність, сам факт існування злочинної організації, яка вчиняє насильницькі злочини і здатна помститися, розглядається як підстава обов'язкового застосування такого заходу. Оскільки члени організованої групи або особи, що їх оточують, знаючи справжнє прізвище та ім'я особи, яка є свідком у даній справі, можуть будь-яким способом намагатися вплинути на свідка. На мою думку, саме тому даний вид безпеки є найбільш прийнятним, оскільки він не потребує великих фінансових затрат і є достатньо ефективним, що має важливе значення, зважаючи на обсяги фінансування в нашій країні заходів, спрямованих на забезпечення безпеки осіб, які приймають участь у судовому процесі.

Література

1. Конституція України. – К., 1996.
2. Кримінально-процесуальний Кодекс України. – К., 2004.
3. Янович Ю.П. Уголовный процесс Украины. – Харьков, 2003.

А.В. Криштон

Українська академія банківської справи НБУ

ПРАВОВОВИЙ СТАТУС ПОТЕРПІЛОГО: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Україна – ще досить молода держава. Свого статусу могутності та незалежності вона здобула 24 серпня 1991 р. Це був зроблений перший крок до становлення України, як правової, суверенної, унітарної демократичної країни. В подальші роки відбувалися великі та край важливі зміни не тільки на державному рівні, але й на такому рівні, де зачіпалися інтереси людини не лише як громадянина, а як окремої особистості. Дійсно, такі події в житті суспільства нерозривно пов'язані з процесом оновлення юридичної бази захисту прав і свобод людини, приведення її у відповідність до європейських норм.

Важливе значення у вдосконаленні правового статусу особи в державі має Конституція України, яка прийнята 28 червня 1996 р. Саме вона проголосила такі основні права людини, як: право на життя, право на повагу до гідності, право на свободу та особисту недоторканність та інші не менш важливі процесуальні гарантії. Особливе місце у системі гарантування прав і свобод людини, мають міжнародно-правові акти, а саме, Загальна декларація прав людини, проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські й політичні права, Європейська конвенція про захист прав та основних свобод людини, Декларація ООН “Основні принципи правосуддя для жертв злочинів і зловживань владою” [1] та ін.

Розглянуті мною міжнародні акти у сфері захисту прав людини свідчать про особливу стурбованість міжнародної спільноти проблемою забезпечення захисту прав особи, в тому числі у кримінальному судочинстві. Найвагомішим питанням для вирішення є: гарантування надійного захисту потерпілого та розширення його прав в сфері кримінального судочинства.

Не дивлячись на постійний розвиток юридичної науки, все ж таки існує недосконалість правового статусу потерпілого. Візьмемо хоча б тлумачення самого поняття “потерпілий”. В кримінальному процесуальному праві, потерпілим визнається особа, якій злочином заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду. А у кримінальному праві це питання взагалі не висвітлюється. Я вважаю, що було б доцільним закріпити поняття потерпілого і в кримінальному законодавстві.